

George C. Maior

Este cel mai longeviv director al Serviciilor Române de Informații, depășindu-i pe toți predecesorii săi numiți după Revoluție la conducerea instituției. Numit la conducerea SRI, în 4 octombrie 2006, pe când avea doar 40 de ani, Maior a început un proces considerat fără precedent de întinerire a instituției și de deschidere a acesteia către societatea civilă. Pe agenda directorului SRI, un loc important îl ocupă relațiile diplomatice cu alte servicii de intelligence din țările Uniunii Europene și NATO, Serviciul Român de Informații fiind membru al Clubului de la Berna, organizația de cooperare a serviciilor de informații din UE. Pasionat de istorie, George Cristian Maior îngrijește o serie de biografii ale

unor mari personalități care au marcat politica internațională de-a lungul vremii, din care au fost publicate, până în prezent, cele ale lui Machiavelli, Richelieu, Bismarck. Mai puțin obișnuit pentru un director activ al unui serviciu de intelligence, Maior a surprins în 2013 când a lansat volumul „Spionii. Cine sunt și ce fac?”, carte ce face o incursiune în spionajul contemporan pentru o mai bună înțelegere a domeniului „intelligence”. Născut la Cluj-Napoca, George Cristian Maior este fiul istoricului Liviu Maior, fost ministru al învățământului în perioada 1992-1996. A urmat studii de drept, specializându-se în drept internațional și comparat la George Washington University, Washington D.C. Este doctor în drept internațional din 1998. Din 1992 lucrează ca diplomat în

Ministerul Afacerilor Externe, iar din decembrie 2000 a fost secretar de stat și șef al Departamentului pentru Integrare Euroatlantică și Politică de Apărare din Ministerul Apărării Naționale, calitate în care a coordonat, din punct de vedere strategic și militar, aderarea României la Organizația Tratatului Nord-Atlantic (NATO). La alegerile din noiembrie 2004 a fost ales senator de Alba pe listele PSD funcție din care a demisionat în anul 2006, când a fost numit director al SRI. În ultimul an, numele lui George Cristian Maior apare tot mai des pe listele potențialilor candidați pentru prezidențialele din această toamnă. Președintele Traian Băsescu a spus, recent, despre Maior că „este unul din oamenii care poate aspira la orice funcție în statul român”.

Despre statul inteligent

Vasile Dâncu: Începem cu câteva lucruri generale despre România, situația României, un comentariu despre locul României în lumea postamericană, în expresia lui **Fareed Zakaria**. Ce trebuie făcut pentru o poziție mai bună a României în lumea postamericană?

George Maior: În general, nu întotdeauna sunt de acord cu conceptele de postamericanism, precum cel al lui Fareed Zakaria, pentru că nu cred că a existat de fapt în trecut un univers internațional pur american sau pur unipolar, așa cum se referea în cartea sa marele analist american, cred că întotdeauna lumea internațională s-a bazat pe un soi de multipolaritate, care s-a manifestat în diverse feluri, de la opțiuni politice diferite sau elemente de geopolitică diferite, putere diferențiată, diseminată în sistemul internațional. Nimeni, nici măcar Imperiul Roman nu cred că a dominat total universul social și politic pe care-l cunoaștem. Asta este părerea mea. Că a existat și există o dominanță a Americii, este adevărat. De aceea cred că, revenind la întrebarea dumneavoastră, România trebuie să se fortifice cât mai mult din punct de vedere intern, pentru a se putea exprima mai vizibil și mai în concordanță cu un set de interese naționale bine definite în plan extern. Fortificarea internă sau întărirea internă presupune un stat puternic, cu instituții solide, funcționale, dar și o societate omogenă cu o economie modernă și, nu în cele din urmă, un plus de cunoaștere pentru stat și societate în general, cunoașterea fiind o monedă extraordinară de puternică pentru orice stat în lumea postmodernă, haideți să-i spunem, ca să-l parafrăzăm pe Zakaria.

V.D.: Care este rolul SRI în managementul strategic al unei comunități naționale, cum ajungem de la informație la decizie bună?

G.M.: Este foarte dificilă întrebarea. Rolul SRI este legat de colectarea de informație, de procesarea ei și de transformarea ei în cunoaștere pentru stat, pentru ca statul să fie capabil să înțeleagă provocările la care este supus, iar decidenții evident să ia deciziile cele mai adecvate pentru interesele naționale ale României și ale cetățenilor ei. Cu cât rafinăm mai mult metodologiile de colectare și de procesare de informație, cu cât analizăm mai bine această informație, cu atât producem cunoaștere de calitate pentru stat. Aici este rolul esențial al SRI. Nu este doar al SRI acest rol și adesea se uită, din păcate, acest lucru, el revine și altor instituții, toate lucrează cu informație (toate lucrează cu cunoaștere), cunoașterea adusă de SRI în schimb, are valența specială că este legată intrinsec de securitatea națională a statului, de capacitatea lui de a se apăra și de a fi, în cele din urmă, ofensiv în sensul bun, în lumea externă.

SRI este un nod de rețea

V.D.: Poate fi SRI un integrator, un centru unde se adună toate aceste rețele de cunoaștere?

G.M.: Este clar un nod de rețea, ca să folosim terminologia specifică sociologiei contemporane, lucrează cu informații din diverse domenii, de la cel strategic, la cel economic, la cel cultural, la cel societal, evident, din acest punct de vedere este un integrator. Pe de altă parte, consumatorii de informații, de cunoaștere, ➔

Convorbiri

■ Alături de Traian Băsescu

căroră li se adresează SRI, sunt diverși, de la ministere diverse, cu diverse competențe, economice, sociale etc., am menționat, până la autorități locale, până la factorul politic suprem în stat, Parlamentul, Președintele și vă dați seama că, din acest punct de vedere, tabloul construit, desenat de SRI din punct de vedere al informației și cunoașterii este extrem de diversificat și complex.

V.D.: Și dacă, la celălalt capăt al firului, statul este surd și orb și nu înțelege?

G.M.: Aceasta este cea mai cumplită situație în care se poate găsi un stat și care are repercusiuni asupra societății și cetățeanului, individului în general, un stat orb și surd este un stat inept, amorf, care nu evoluează și care, în general, nu își îndeplinește menirea. Statul trebuie să fie nu doar perceptiv, trebuie să fie chiar un colaborator în înțelegerea cunoașterii și informației, vedeți că fac distincție între înțelegere și cunoaștere, și, la rândul său, să aibă o contribuție activă în procesarea și analiza sa și, pe deasupra, are și marea responsabilitate de a lua deciziile cele mai bune bazate pe această cunoaștere. Acesta este un stat puternic astăzi, în lumea secolului XXI, un stat capabil într-adevăr să-și realizeze menirea, care se raportează doar la condiția cetățeanului, cetățean care trebuie să fie mai prosper și mai în siguranță, cele două noțiuni fundamentale, prosperitate, siguranță, bineînțeles și libertate, în democrațiile contemporane.

V.D.: Ar putea să fie statul și comanditar direct, să ceară statul?

G.M.: Când vorbeam de rolul activ al statului, ne așteptăm chiar la o acțiune mai intensivă de a solicita permanent informația, de a interacționa permanent pentru captarea de informație, captarea de cunoaștere, captarea de analiză, trebuie să fie proactiv din acest punct de vedere, altfel, repet, devine imobil, static și în cele din urmă slab.

V.D.: De ce politicienii și strategii, din domeniul politic mai ales, folosesc de câteva mii de ani metafora navei care trebuie condusă în furtună: *Mândră corabia, meșter cârmaciul?* De la Ceaușescu, Cicero, Machiavelli, Traian Băsescu folosește foarte des metafora navei.

G.M.: Așa este, a folosit-o Cicero, cum spuneți, au folosit-o englezii, chiar consilierii ai Reginei Elisabeta I în documente oficiale foloseau aceeași metaforă, Bismarck a folosit-o, lideri contemporani, cum ați menționat, și Sarkozy, mi se pare, dacă nu mă înșel, a folosit-o. Cred că ea captează cel mai bine menirea și misiunea leadershipului, a conducerii strategice a statului, ideea de a naviga adesea prin ape tulburi, de a păstra nava în siguranță și, dacă se poate, cum spunea un clasic pe care l-am menționat, Bismarck, de a o ancora într-un port liniștit. Este cred o metaforă extrem de sugestivă pentru ceea ce ar trebui să însemne conducerea statului, mai ales astăzi când apele sunt adesea tumultuoase, când furtunile, vedeți, reprezintă mai degrabă regula decât excepția. Din acest punct de vedere, aș asemui menirea unui serviciu de informații cu un sistem de navigație și observare performant al navei, pe care, dacă cei ce conduc nava îl ignoră, pierd din eficiența conducerii, cred eu, și pot produce catastrofe.

V.D.: Să nu fie aici accentul pus pe furtună, că mereu sunt furtuni, oare incertitudinea despre care scrieți și despre care o să vorbim mai încolo nu este foarte potrivită, tocmai în sensul acesta al drumului pe mare care nu este nici trasat direct, unde conducătorul trebuie să aleagă drumul de foarte multe ori, câteodată fără instrumente, câteodată în ceață?

G.M.: Așa e, uneori marea este lină, calmă, măiestria se arată în schimb în fața pericolului, putem merge pe pilot automat cu instrumente moderne, dar o furtună are nevoie ca un om, niște oameni, conducători și echipaje, să o domine și să ducă nava, repet, spre zone calme, spre zone liniștite, așa cum vrem toți. Secolul XXI, din punctul de vedere al relațiilor sociale, al relațiilor internaționale, al frământărilor cu care se confruntă, este un secol agitat, a început agitat, să ne aducem aminte de evenimentele din 11 septembrie 2001, neprevăzute și care n-au fost prognozate, să ne aducem aminte de revoluțiile din lumea arabă, o lume până nu de mult considerată închisată în dogme religioase vechi, dar care, și datorită mijloacelor moderne de comunicare, a înțeles în străfundurile sale nevoia de schimbare, iată chiar în aceste zile evenimente tulburi la granițele estice ale României, iată criza economică, iarăși un fenomen

■ Robert S. Mueller, III, directorul FBI între 4 septembrie 2001 - 4 septembrie 2013

mondial, global, care nu a fost anticipat chiar de mari oameni de știință, economiști, ca să nu mai vorbim de instituții puternice de cunoaștere și care a produs atâtea tensiune, și de ordin economic, și de ordin social, în rândul societăților contemporane. Iată elemente care arată că acest secol este într-adevăr frământat, că marea nu este deloc calmă.

V.D.: Am putea reformula ideea lui Malraux legată de secolul XXI, că secolul XXI va fi periculos sau nu va fi deloc?

G.M.: Eu cred că viitorul va conține întotdeauna pericole și problema cea mai gravă, după părerea mea, este că multe din aceste pericole nu sunt anticipate, nici măcar nu pot fi imaginate uneori, vedeți discuțiile despre încălzirea globală, despre mediu, despre fenomene naturale, produse de însăși evoluția fantastică a tehnologiei, care potențează dezastrele, ca să vorbim în modul cel mai obiectiv referitor la natură, dar dacă vorbim de societate, de complexitatea sa actuală, de economie, de geopolitică, în sensul contemporan? Eu cred că ne vom confrunta cu multe pericole, cu multe provocări, sarcina noastră fundamentală este de a le preveni, de a le diminua, de a le controla și aici cred că și serviciile sau mai ales serviciile de informații au un rol fundamental.

V.D.: Demonstrați în multe studii pe care le-ați publicat că geografia este încă importantă sau că geografia revine și se răzbună pe cei care nu înțeleg rolul ei. În cazul României, cum funcționează geografia?

G.M.: În cazul României, istoric vorbind, geografia a funcționat mai mult negativ, din păcate, și știm acest lucru. Nu vreau să mă imersiez aici în istoria recentă sau modernă a României sau chiar mai veche, țară care a fost prinsă, sau entitate statală prinsă la confluența atâtor imperii, atâtor interese divergente, date până la urmă și de geografie sau în principal de geografie. Adesea, la nivelul narativului, la nivelul discursului public, am încercat (și să ne aducem aminte de admiterea noastră în NATO) să potențăm elementul geografic ca un atu pentru România: România, graniță între Est, Vest, Nord, Sud, Orient și Occident, România la frontiera Europei.

Acest narativ nu cred că a fost întotdeauna cel mai productiv, pentru că, în cele din urmă, forța internă a evoluției României a determinat procesele de integrare în aceste sisteme la care am visat mult, Uniunea Europeană și NATO, dar geografia frontierei care ne definește și astăzi identitatea strategică, frontiera Uniunii Europene, vedeți noul discurs, frontiera NATO, ne creează evident anumite avantaje, un stat frontieră este un stat cu misiuni mai mult de protecție, până la urmă de expunere către lumi diverse, care poate fi pozitivă, în sensul dezvoltării societății și a economiei, dar în același timp și negativă prin faptul că trebuie să oferim un baraj aici, în această zonă geografică, la fenomenele negative, la elementele negative care pot pătrunde în lumea noastră, în lumea în care trăim. Iată un fel de determinare a locului geografiei în România secolului XXI.

Viziunea contează, nu vorbele!

V.D.: Poate fi România, ca stat frontieră, și un amplificator de tendință dinspre o lume spre alta?

G.M.: Da, deci aici depinde de creativitatea noastră, de forța noastră intelectuală de a proiecta aspecte, dimensiuni economice, culturale, politice pozitive către alte zone în afara acestei frontiere și de a bloca evenimente negative care ne-ar afecta și pe noi, repet, și pe aliații noștri. Nici măcar Marea Neagră, care odată era văzută, iarăși în imaginarul popular, în narativul nostru, chiar în sintagme cheie spuse de mari oameni politici ai României, drept cel mai bun vecin al României, nu cred că este, de fapt, cel mai bun vecin al României, este într-adevăr o zonă de mari interferențe, care prezintă și oportunitățile pe care le-am menționat, dar și multe pericole și vedeți chiar astăzi ce se întâmplă cu această mare deloc calmă, ca să revenim la vechea metaforă.

V.D.: Ați scris în mai multe locuri că, din punct de vedere strategic, viziunea contează, nu vorbele. Cum stăm în acest moment la viziune, dacă vorbim despre România și în general despre politica românească?

G.M.: Viziunea contează pentru că și istoria și geografia despre care menționați, dar și o anumită mentalitate a noastră, ne-au făcut să ne adaptăm

punctual unor circumstanțe mai mult și să nu gândim strategic pe termen lung, în conformitate cu o planificare riguroasă a ceea ce reprezintă interesele noastre naționale. Astăzi, când beneficiem de, să spun, siguranța și psihologică chiar, oferită de Uniunea Europeană, de NATO, ne-am putea gândi, dincolo de aspectele acestea colective, la ce ar însemna o proiecție pe termen lung în legătură cu interesele noastre naționale. Eu mă feresc să folosesc termenul de interes național fără a-l defini cumva, mulți îl folosesc și în politica românească și chiar în analiză sau în dezbateri ca pe un fel de lucru fix, imuabil, absolut, dar care ce definiție are? Interesul nostru național este legat de, repet, prosperitate economică, dezvoltare socială, dezvoltare culturală, siguranță, de a ne impune în lumea contemporană prin diverse atuuri, de a avea capacitate de reacție, de diplomatie activă, fiecare segment putând fi definit foarte clar operațional, nu e cazul aici să intru în amănunte, ori din acest punct de vedere avem nevoie de o hartă a evoluției noastre politico-strategice, ca să folosesc o altă metaforă, care să precizeze clar aceste trasee din toate punctele de vedere, din definiția aceasta a intereselor naționale, vedeți, folosesc pluralul pentru că este mai important, și care trebuie să ne traseze coordonatele, direcțiile de acțiune, drumurile de urmărit politice. Cred că ar trebui să fim capabili să o realizăm, la nivel de stat, de colaborare a statului cu elitele, cu intelectualitatea, cineva să extragă, să coordoneze, în primul rând, un asemenea proces și să realizeze o asemenea hartă și pentru noi.

V.D.: Foarte interesant conceptul de hartă a intereselor naționale. Asta înseamnă că nu există un singur interes pe care-l definim la un moment dat, înseamnă și evoluția, o hartă în dinamica ei.

G.M.: Exact. În lumea postmodernă, în lumea contemporană a secolului XXI, desigur, putem lucra interese pe care le considerăm imuabile, câteva sunt vechi, sunt ancestrale, nici măcar nu trebuie să le dezbaterem foarte mult analitic, de exemplu integritatea, suveranitatea statului, dar sunt și interese care-și schimbă compoziția în evoluție cu lumea, cu evoluția economiei, cu evoluția societății, interese economice, interese culturale, interese geopolitice în mișcarea aceasta de forțe din lumea contemporană și veșnic trebuie să ne gândim și la noi definiții ale lor, la adaptabilitatea lor, la schimbări. Poate că astăzi avem interesul, de exemplu, de a ne conecta energetic pe niște rute, vorbim de dimensiunea economică, din Asia Centrală, dar poate în viitor vom avea interesul de a dezvolta în interior acea capacitate de a ne asigura independența energetică și de a exporta mai departe pe alte direcții, deci vedeți câte nuanțe există chiar la un domeniu strategic fundamental – securitatea energetică – și trebuie dezbătute, din punctul de vedere al costurilor, al beneficiilor, al însăși dinamicii extraordinare a lumii contemporane.

V.D.: Harta intereselor naționale vizează și indicatorii, să spunem de coeziune socială, indicatori

care țin de structuralitatea societății, sau ne referim doar la interesele mari ale României, care în general sunt privite în politica externă?

G.M.: Absolut, societatea este esența până la urmă a intereselor naționale, o societate coezivă care se poate dezvolta, care poate prospera, care poate naște noi dimensiuni de cunoaștere pentru cetățenii României e o societate activă, o societate evolutivă și vedeți foarte bine frământări legate de societățile contemporane, chiar în interiorul lor, grupuri diverse, cu interese divergente, cum le armonizăm, cum le punem în congruență, cum totuși le lăsăm să se diferențieze la nivel de identitate, chestiuni foarte complicate aparent, dar care dau măsura forței unei națiuni, până la urmă.

Pericolele pe care încă nu ni le putem imagina

V.D.: În era conectivității globale, războaiele între state sau între state și alte forme de agregare sunt realități cotidiane. Ce războaie duce România în exterior?

G.M.: Războaie, metaforic vorbind. Războiul clasic teritorial, militar, cred că reprezintă – și acesta este marele progres generat de evoluția noastră în organizațiile menționate, NATO, UE – că nu mai suntem amenințați militar, în schimb suntem obligați să contribuim militar la stabilizarea unor situații în zone depărtate. De exemplu, cine

și-ar fi imaginat vreodată în gândirea strategică a anilor '30 din România, să spunem, că vom fi vreodată capabili să trimitem trupe în Afganistan sau în Irak? Vedeți, lumea contemporană ne-a dus spre asemenea decizii, aceasta în sens politico-militar. Dar cea mai importantă competiție este legată de resurse, și nu mă refer doar la zona economică, mă refer și la capacitatea unui stat de a atrage resurse, așa spune de cunoaștere, pentru sine, pe care să le folosească în interesul cetățenilor ei. Deci, dincolo de economie, și competiția astăzi este cognitivă adesea și acest lucru are la bază informația ca sursă autonomă de putere. Totdeauna am spus că informația reprezintă putere, dar reprezenta în istorie putere prin capacitatea decidenților de a o folosi. Acum, în sine reprezintă o cantitate de putere.

V.D.: Și înainte să folosești informația trebuia să ai un potențial care să te ajute să faci asta, acum informația în sine reprezintă acel potențial.

G.M.: Da, și vedeți ce masă imensă de informație, care trebuie, repet, transformată în cunoaștere, în înțelegere și apoi pusă în practică. Ea este miza mare.

V.D.: E o șansă pentru statele mici asta?

G.M.: E o șansă imensă pentru statele mici. A fi mic nu înseamnă a nu putea fi mai inteligent decât alții. Trebuie să învățăm acest lucru.

V.D.: Noi demografic, jurnalistic, chiar analiștii definesc statele mari prin dimensiunea populației, prin teritoriu sau prin PIB.

”**Trei calități
ale unui stat modern:
mai puțin vizibil,
mai inteligent,
mai puternic**”,

George Maior

■ Întâlnire oficială cu directorul MI6, Sir John Sawers

G.M.: Da, sunt dimensiunile clasice, materiale. Acestea, legate de puterea soft, de informație, de cunoaștere, sunt noi dimensiuni ale puterii și cred că devin din ce în ce mai definitorii. Un stat mic, care folosește inteligent informația, captează mai multe și procesează, creează informație, e un stat mai puternic chiar decât state cu demografie mai importantă, cu economie mai importantă, cu geografie mai blândă.

V.D.: Putem vorbi despre state inteligente, deci?

G.M.: Da, și este o noțiune cu care se operează nu doar la nivel teoretic, în domeniul științelor sociale, ci și în această diplomatie nouă a lumii contemporane, diplomatie bazată și pe informații, și pe cunoaștere.

V.D.: Putem vorbi și de războaie pe care România trebuie să le ducă în interior?

G.M.: Întotdeauna noi am dus războaie în interior, războaie politice vedem cu toții, războaie cu noi înșine, războaie culturale. Într-un fel, e bine să nu fim amorfi, să avem dezbateri, să avem confruntare în sens pozitiv, competiție. În același timp, e bine să știm să creăm echilibrele din această confruntare, echilibrele esențiale la nivel societal, la nivel economic, la nivel cultural. Adesea uităm acest lucru și ne costă multă energie scursă în războaie false, inutile, care ar putea fi dirijate spre alte scopuri, despre care deja vorbeam.

V.D.: Se pierde energia comunității naționale în confruntarea politică?

G.M.: Repet, confruntarea politică este bună pentru societate, generează noi idei, noi acțiuni, noi programe. Dar, dusă la extremă, la absurd, irosește multă energie, din păcate.

Războiul cognitiv

V.D.: Cum facem distincția dintre stat și societate? Dacă mergem pe această distincție dintre stat și societate, statul ce ar trebui să apere, proprietatea privată sau proprietatea publică?

G.M.: Statul ar trebui, cred astăzi, să fie capabil să ofere condițiile cele mai clare pentru dezvoltarea proprietății private a economiei de piață, a competiției care să genereze mai multă bunăstare pentru cetățeni.

Statul trebuie să fie pe multe arii mai restrâns, mai invizibil, dacă vreți. Pe de altă parte, trebuie să fie, repet, mai deștept, mai eficient, mai capabil să împingă societatea înainte ca slujitor al societății mai puternic. Societatea este factorul determinant în evoluția națiunii, iar statul, slujitorul națiunii și al societății.

Dincolo de economie, competiția de astăzi este cognitivă și acest lucru are la bază informația ca sursă autonomă de putere.

V.D.: Putem spune că statul, în acest moment, înțelege destul de bine această dialectică între proprietate privată și proprietate publică, pentru că a existat, la un moment dat, hai să spunem, ca un fel de competiție. Adică se plasează corect în apărarea proprietății private, de exemplu, statul?

G.M.: Nu întotdeauna înțelege și noi am avut o tranziție poate mai lungă decât trebuia și am rămas confortabili cu ideea de tranziție pentru a ne justifica anumite insuccese, fie economice, fie politice: Da, suntem în zona postcomunistă a tranziției. Eu cred că și la nivel intelectual și conceptual trebuie să terminăm odată și să spunem: Suntem un stat puternic, membru UE, membru NATO, la confluența unor zone interesante, capabil să înțeleagă contemporaneitatea, și să nu ne mai definim prin idei de postcomunism, tot felul de „post”, „post”, „post” sau tranziție perpetuă.

V.D.: Tranziția era un fel de justificare a neputințelor și a greșelilor făcute.

G.M.: Da, exact asta am și spus.

V.D.: Statul ar trebui să devină mai responsabil, să-și asume destinul.

G.M.: Exact.

V.D.: Pentru asta, care ar fi elementele cele mai importante ale evoluției viitoare a statului? Acest stat ideal, să spun, această cetate ideală a unui stat responsabil care își asumă, ce ar trebui să facă? Trei lucruri, trei calități ale statului?

G.M.: Să fie mai puțin vizibil, să fie mai inteligent, așa cum am spus, să fie mai puternic în capacitatea de a opera programe, proiecte pentru cetățean. ➔

■ John O. Brennan, directorul CIA

Defectul cel mare al politicii: presiunea pe instituții

V.D.: Care este vulnerabilitatea cea mai importantă pe care o aduc politicul și dinamica lui pentru societatea națională, dacă se poate vorbi de asta? Am vorbit despre rolul important al confruntării politice, al efervescentei politice, până la urmă, al luptei politice, chiar al războiului politic. Dincolo de asta, putem vorbi, în acest moment, de o vulnerabilitate pe care o aduce politica statului și societății?

G.M.: Ea se referă, cred, la presiunea pe care o poate produce pe instituții – și nu mă refer doar la instituții publice, ci și la instituții ale societății contemporane, chiar din sfera privată, universități, economie, privat. Este păcat, ele trebuie să aibă un cadru liber de manifestare, de creștere, de potențare a forței, de expresie, de asertare a identității și nu să fie într-un fel supuse acestei presiuni, în veșnică antagonie cu statul, în veșnică spaimă legată de intruziunea statului, de omnipotența sa, omniprezența sa în zone care ar trebui să fie, repet, libere în sensul cel mai larg.

V.D.: E o presiune operațională, am putea spune, sau o presiune ideologică? Politicul are ideologii în România, face presiuni ideologice sau face presiuni, mai degrabă, să le spunem funcționale, operaționale?

G.M.: Dacă ar fi mai bine demarcate ideologiile, ar fi mai simplu, fiindcă știi să le evaluezi, le știi direcția de manifestare, de evoluție, gândirea care stă la baza lor. Vedeți, poate și asta e un handicap, că nu prea delimităm, în sens clasic, ideologii astăzi, în politica românească. Pe de altă parte, e vorba, repet, și de o luptă inutilă a politicului cu zone pe care ar trebui să le protejeze, de fapt, care sunt subiectul eficienței politicului, nu subiectul asimilării de către politic.

V.D.: Ați scris, și o să citez aici un titlu: „Noua geopolitică. Petrol și politică în secolul XXI, un studiu”. Putem reformula astăzi partea de final a titlului: Petrol, gaze de șist și politică în secolul XXI?

G.M.: Și gazele de șist fac parte din resursele strategice cu care un stat își poate asigura, înainte de toate, independența energetică, dar și creșterea forței economice. Trebuie să ne gândim că, fără a ne adapta

la nou, evident, cu gestionarea clară a riscurilor impuse de noile tehnologii, cu înțelegerea lor bună, cu un management serios al acestor situații, fără a ne adapta la nou, ce vom face în 50 – 60 de ani de acum încolo? Cine se gândește pe un asemenea termen, când resursele clasice se vor epuiza, nu sunt nelimitate? Or, statele care au curajul de a inova, de a se adapta, vor fi statele mai puternice atunci și e păcat să avem atunci o discuție în sens retroactiv și să vedem ce lipsiți de inteligență am fost că nu am dat o șansă, măcar, unor asemenea oportunități, și aici nu mă refer doar la gaze de șist, sunt multe alte lucruri la care ne putem gândi în acest fel.

V.D.: Cum am putea să înțelegem situația ciudată în care cei mai mari ecologiști, la noi, sunt niște țărani săraci, aproape analfabeți, din cea mai săracă zonă a României? Sunt, mai degrabă, victime a unei neînțelegeri, ca să spunem așa, sau a unei manipulări? Societatea noastră nu și-a putut dezvolta până acum mecanismele societății civile care să gestioneze această problemă a riscurilor în mod conștient?

G.M.: Eu cred că, în primul rând, acești oameni nu au nicio vină, în al doilea rând e bine să avem o zonă ecologistă, e bine ca acest discurs să existe, dar să fie, totuși, fundamentat și științific, și ideologic mai bine, și acțional.

V.D.: Chiar politic.

G.M.: Politic, bineînțeles, nu e nicio problemă. Din păcate, același stat trebuie să învețe oamenii despre aceste fenomene noi, despre aceste tehnologii noi, evoluții noi, și să le spună obiectiv și avantajele, și riscurile. Să nu se creadă că eu sunt neapărat un fan al gazelor de șist. Și eu învăț multe despre aceste lucruri și organizația încearcă să definească riscurile asociate cu aceste noi tehnologii. Nu e un dat, dar pur și simplu a închide ochii, a te face că ai asemenea resurse și nu vrei nici măcar să înțelegi că există, este o mare greșală. Numai învățând putem extrage ce este bun și util pentru societate în acest sens.

V.D.: Înțeleg aici o interesantă dialectică a rolului statului, statul ar trebui să-și învețe cetățenii chiar să protesteze responsabil, adică statul trebuie să fie un agent al propriei schimbări.

G.M.: Absolut. Eu cred că protestul este o formă legitimă de a atrage atenția statului despre greșeli pe care le face sau pe care le poate face în perspectivă mai îndepărtată, obligă statul să se concentreze la anumite aspecte, să încerce să se schimbe permanent. Evident, lucrurile trebuie să stea într-un cadru legitim, legal, nu într-un sens haotic sau într-un sens politic dirijat în mod pervers de forțe pe care s-ar putea să nu le înțelegem foarte bine.

V.D.: Putem vorbi de o inhibiție a statului, mai ales prin structurile lui guvernamentale, în a comunica cu societatea civilă?

G.M.: Uneori, da. Și e păcat, pentru că vedeți câte canale de comunicare există astăzi, televiziuni peste televiziuni. Nu-și asumă uneori această sarcină din motive poate de rating. Apoi, avem internetul, acest mijloc fantastic de comunicare. Deci, poate programe mai specializate, mai eficiente ar trebui să avem în vedere din această perspectivă.

Agenți ai schimbării și fermenti ai schimbării controlate

V.D.: Spuneți că noii soldați trebuie să fie experți în științe sociale diverse, să fie agenți ai schimbării și fermenti ai schimbării controlate. Este doar un vis al lui George Maior sau în România am început să avem deja regimente formate din soldații cei noi, adaptați unor războaie ale minții?

G.M.: Eu cred că am evoluat extraordinar din acest punct de vedere. Am văzut cu ochii mei, de la soldații clasici, dislocați în acele zone despre care vorbeam, care trebuia să interacționeze cu populațiile locale, cu liderii acestora, să înțeleagă culturi diferite, să acționeze cu o anumită prudență și o înțelegere culturală a lor, deci noțiunea de soldat s-a schimbat. În sensul metaforic, da, și ofiterii de informații, și cei care lucrează în asemenea structuri trebuie să aibă o calitate intelectuală mai specială, mai plurivalentă din punctul de vedere al acestor domenii despre care vorbești. Și ofiterul de informații este un diplomat. Nu este diplomat, dar este și un diplomat, este și un om de cultură, un analist, care trebuie să fie un analist bun. Deci e o dinamică nouă din punctul de vedere al identității acestei profesii.

V.D.: Serviciul Român de Informații, în studii legate de prestigiul instituțional, de brandul instituțiilor de securitate, se află undeva în vârf, cu o evoluție pozitivă în ultimii ani. Face parte acest mesaj transmis în exterior, sau această percepție a societății este urmare a unui proces intern de modernizare sau de schimbare radicală?

G.M.: E un proces amplu, dur. N-a început sub cele mai fericite auspicii evoluția Serviciului Român de Informații, moștenirea Securității, care a fost și un sistem, organizații de informații, dar care a fost mâncată de ideologie foarte mult. De aici, pur și simplu, lipsa analizei obiective, lipsa înțelegerii informației și a selectivității în transmiterea ei către decidenți, transmem ce ne place, ce nu supără, ce e concordant

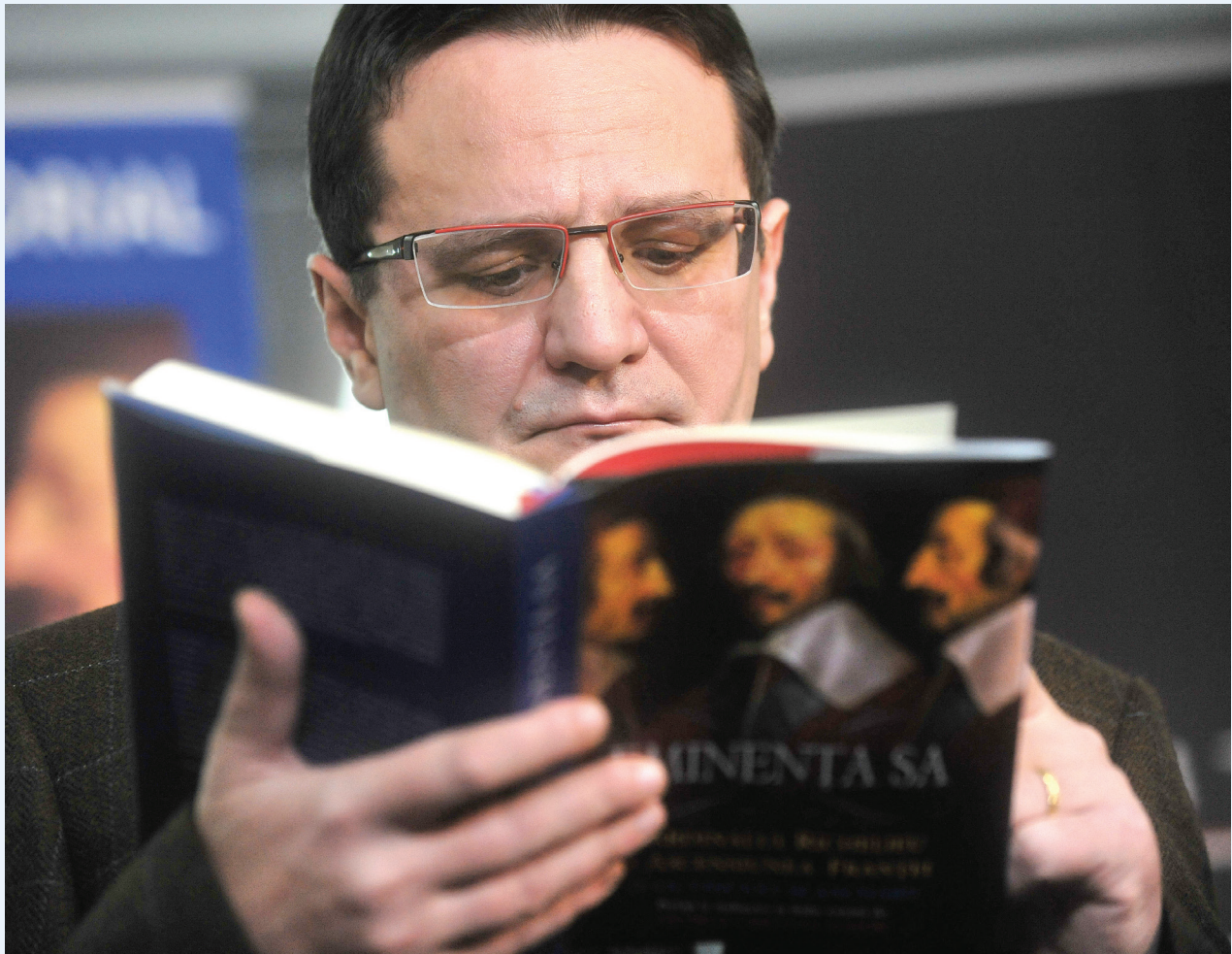
ideologic. Dincolo de aspectele de represiune sinistă pe care le cunoaștem, poliția politică pe care mulți nu o înțeleg astăzi și o mai folosesc atunci când ne atacă. Poliția politică reprezintă intruziunea în viața privată a unui om cu singurul scop de a extrage informație politică, de a-l intimida și chiar a-l obliga la acțiune politică în favoarea ta, nu înseamnă ceea ce facem noi astăzi. Deci toate aceste bariere mentale de istorie a Serviciului au trebuit să fie trecute de Serviciul Român de Informații și, din păcate, n-a fost ușor. S-au făcut mari greșeli în anii '90, pe care trebuie să ni le asumăm ca orice organizație serioasă. Apoi, procesul

de reformă umană, de procese interne schimbate, de adaptare la exigențele acestora ale lumii informației, toate au presupus reforme, unele dureroase din punct de vedere intern, care au dus la rezultate bune. Cred că populația le-a înțeles, a văzut eficiența lor, cel puțin în partea vizibilă a luptei împotriva corupției, dar și în partea de relevanță externă a Serviciului, acest Serviciu care se ridică

la cele mai înalte standarde ale serviciilor clasice de informații. Nu vin directorii CIA sau MI 6 în România pentru a face politețe sau o diplomatie sterilă. Vin pentru că au interesul să vină, au ce lua de la noi, cum și noi avem ce lua de la ei, în sens de informații, de schimb de informații, de acțiuni comune. Acest prestigiu cred că a ajutat țara să stea legată prin fire nevăzute de mulți cu mari puteri europene și mondiale, legată în sens pozitiv, comunicare mai bună și, până la urmă, un adaos pentru securitatea națională, pentru prestigiul țării, poziția sa.

V.D.: În comunicarea publică auzim foarte frecvent, în comunicate de presă ale Poliției, ale Procuraturii, faptul că, la reușita unei acțiuni, de la găsirea cuiva care a fost răpit până la acte, să zicem, de corupție mare, a participat și SRI. Este o sursă de imagine pentru populație, populația cere ca SRI să se implice, pe de altă parte este o sursă de critică din partea societății politice. Cine are dreptate aici? Este prea băgăcios Serviciul Român de Informații sau așa trebuie să fie, să acționeze în toate domeniile?

G.M.: Trebuie să acționeze acolo unde parametrii securității naționale, înțeleasă în sens modern sau postmodern, cum doriți, sunt afectați. Eu cred că o societate este mai slabă dacă corupția nu este abordată, și aici rolul Serviciului este foarte important. Poate vom depăși această fază istorică, cu valențe pozitive pentru viitorul țării. Lipsa corupției înseamnă un stat mai puternic și înseamnă un cetățean mai prosper. Eu cred că cetățenii înțeleg mai bine acest lucru decât factorul politic, deși și factorul politic ar trebui să ne creadă când spunem că și el beneficiază de pe urma acestei acțiuni a Serviciului. Mă refer strict la domeniul anticorupție, că un politic mai puternic este un politic mai puțin corupt, care se poate într-adevăr manifesta mai liber, în forță fără șantaj, în forță cu programe, cu proiecte, și poate negocia mai bine în plan extern, pentru stat, poate reprezenta statul mai bine. ➔

■ Cu ocazia lansării „Eminența Sa, Cardinalul Richelieu și ascensiunea Franței”, ediție îngrijită și prefăcută de George Maior

Nu sunt elemente ideale sau nu este o simplă retorică ceea ce spun, pentru că vedeți, adesea un politician corupt este imediat șantajabil și incapabil să-și creeze și să-și implementeze propriul program. Normal că politicianul va suspecta întotdeauna serviciile care se ocupă și de această zonă și, din acest punct de vedere, trebuie să rezistăm la presiuni, ne asumăm misiunea noastră.

V.D.: Ce înseamnă Clubul de la Berna pentru un serviciu de informații?

G.M.: Este cea mai importantă organizare multilaterală a cooperării dintre serviciile din Uniunea Europeană pe un schimb permanent de informație, de cunoaștere, care ne ajută și pe noi, ajută Uniunea Europeană, ajută aceste state. E ca și cum participi la o înțelegere mai bună a unei lumi care este interdependentă și este un grad extraordinar de selectivitate în ceea ce se abordează acolo, util societăților noastre.

V.D.: Nu toate țările europene sunt membre, prin serviciile lor, în Clubul de la Berna.

G.M.: Nu.

V.D.: România câștigă foarte mult prin asta.

G.M.: Sigur, pentru că astăzi, într-o lume interdependentă, o sursă de informație pentru națiune, de cunoaștere, este cooperarea Serviciului nostru și a altor colegi, cu alte servicii. Deci, primim informație. Să ajungi să primești informație este un lucru extraordinar pentru stat.

V.D.: Asta înseamnă că sunt și rețele de schimb în materie de informație, dar sunt și rețele de încredere.

G.M.: Sigur. Schimbăm cel puțin 6.000 de informații în asemenea formate anual.

V.D.: Dar sunt și rețele de încredere, probabil, pentru că din cauza asta nu e toată lumea.

G.M.: Sigur, meseria noastră se bazează în primul rând pe încredere. Când ai încălcat acest cod nescris, ești eliminat din această lume a informațiilor. Și o poți încălca transmitând informația către inamic, scăpând-o de sub control sau mințind, ca s-o spun direct, în legătură cu informația pe care la rândul tău o transmiți.

V.D.: Securitatea lui Ceaușescu era de încredere, a fost, a participat sau și-a pierdut, la un moment dat, statutul acesta?

G.M.: În perioada de apogeu a lui Ceaușescu, când din punct de vedere extern România se implica puternic în Orientul Mijlociu, reușea să deschidă o comunicare chiar cu blocul antagonic atunci, chiar cu Statele Unite, să ne aducem aminte de venirea lui Nixon în România, cu Kissinger purtând cravate de pionier pe aici, atunci Securitatea sau o parte a Securității a avut, fără îndoială, un rol important în această proiecție, păcat că Ceaușescu în final nu a folosit această bună politică externă, eficientă i-aș spune, în sens intern. O politică externă, fără să aibă un scop intern clar în ceea ce privește dezvoltarea națiunii, prosperitatea sa, nu este o politică externă bună, deci din acest punct de vedere Securitatea a avut un rol interesant. În anii '80 însă, dominanta ideologică a făcut-o să deformeze realități care se petreceau în lumea contemporană și să le interpreteze prin prisma ideologică și să-l izoleze într-un fel pe Ceaușescu de aceste realități, ceea ce a însemnat un rol profund negativ pentru stat. Pe de altă parte, și Ceaușescu s-a complăcut în acest joc, începea, și acesta-i un sindrom al liderului care întotdeauna dorește vești bune, începea să creadă doar în necesitatea veștilor bune, lumea era timorată și s-a blocat profesional, având un rol nefast din punct de vedere intern acest lucru. Nu zic că nici Ceaușescu nu suspecta mult Securitatea, ca pe o forță pe care n-o putea întotdeauna înțelege foarte bine și din această suspiciune, poate și reciprocă pe anumite paliere, s-a generat dezastrul pentru regimul său, pentru noi un lucru bun că a plecat de la putere. Iată de ce serviciile de informații au obligația, într-o democrație, să-și păstreze neutralitatea și independența, să nu vibreze la dorințele, visele, himerele liderilor, obsesiile lor, să fie fruste, să fie cu sânge rece în a transmite în special veștile proaste, pentru că veștile bune știu mulți să le transmită.

Pasionat de incertitudine și labirinturile ei

V.D.: De unde obsesia de a edita și prefața toate acele biografii dintr-o serie pe care ați numit-o **Superpolitica**?

G.M.: Eu cred că aducerea în atenție a unui leadership strategic, a conducerii strategice a statului pe niște criterii de eficiență, ce înseamnă să conduci un stat din punct de vedere al eficienței acestei conduceri, care este criteriul valoric, criteriul strategic, criteriul politic după care un lider poate fi numit om de stat, sunt întrebări la care trebuie să răspundem, să învățăm din ele, pentru că ne vor ajuta și pe noi din punct de vedere intern. Liderul care devine om de stat este acela care creează legitimități, duce înaintea societatea, îi asigură stabilitatea, siguranța în condiții adverse, cu resurse mai puține și cu acțiune mai de anvergură. Încerc să aduc în atenție o galerie de asemenea oameni la diverse momente istorice și să vedem cum am putea să ne proiectăm imaginea liderului secolului XXI având aceste exemple istorice și nu e vorba doar de leadership-ul politic propriu-zis și de gândirea politică care fundamentează o acțiune politică, o strategie. De aceea l-am abordat și pe Machiavelli, de altfel un

politician naiv, total opus ideii de machiavelism, dar care a dezvoltat gândirea modernă a politicii, cu care mai operăm chiar și astăzi, în postmodernism.

V.D.: Ce urmează, noi o să prezentăm întreaga serie, dar ce urmează?

G.M.: Urmează, chiar am terminat, împreună cu niște colegi, traducerea biografiei președintelui american Woodrow Wilson. Îl consider un conducător de excepție, prin ceea ce a făcut în planul politicii interne americane și în planul relațiilor internaționale, revoluționând

practic politica externă, diplomația, prin ideile sale, prin forța discursului, poate și primul lider postmodern al lumii contemporane, prin capacitatea sa de a vedea dincolo de forțele de moment viitorul păcii și securității internaționale, mai ales că sunt 100 de ani de la acel mare război care l-a propulsat pe Wilson în marea arenă a politicii globale și care i-a datorat o pace care s-a sfârșit, din păcate,

după un timp, pentru că cei care au pus-o în practică s-au îndepărtat de la acele idei, care au revenit.

V.D.: Sau lumea nu era încă pregătită.

G.M.: Nu era pregătită, dar iată că a avut viziunea în legătură cu posibilitatea de a fi odată pregătită. Din păcate, vedeți prin ce catastrofe am trecut. Astăzi, poate și ideea de securitate colectivă, de NATO, de Uniune Europeană chiar, de relație transatlantică își extrage seva sau fundamentele conceptuale din acțiunea acestui om.

V.D.: Dacă am vorbi despre preferință, până la urmă și o preferință subiectivă și intelectuală, care sunt autorii preferați din domeniul științelor sociale, din domeniul literaturii, ce ați putea spune că v-a format?

G.M.: Întrebare vastă. În literatură mi-a plăcut mult literatura sud-americană, Borges, Cortázar, Marquez, la un moment dat poezia modernistă a lui Eliot, Blaga, îmi plac poeți contemporani precum Ion Mureșan, Ioan Es. Pop, sunt romane, cărți care m-au marcat în tinerețe. Din perspectiva științelor sociale, am pendulat întotdeauna între realiști, inaugurați de Machiavelli, cum am zis, Clausewitz și postmoderni, încercând să văd unde este legătura între realism și postmodernism, între geografie și elementul cognitiv, între lumea clasică, modernă și cea postmodernă.

V.D.: Și la ce scrieți?

G.M.: Aș dori să editez din nou „Incertitudine”, cred că este o carte, i-aș putea spune, paradoxal, într-o permanentă redefinire, evoluție, sunt lucruri noi pe care le descopăr din acest punct de vedere, pornind de la această premisă a lumii, incertitudinea în care trăim astăzi și obligația noastră de a reduce această incertitudine; ediția a doua va cuprinde multe alte perspective la care am gândit. Din păcate, timpul nu-mi permite, dar voi face acest efort.

V.D.: Mulțumesc. ■